

Min morfars fotoalbum fra det gamle Shanghai (1920-årene – 1937)

Min morfar ble født i Oslo i 1893. I 1920 dro han til Shanghai og bygde opp sin egen skipshandler forretning (Jensen & co Scandinavian Stores). Han levde og arbeidet der frem til November 1937, da han forlot Shanghai for alltid.

Min mormor var også født i Oslo. Hun giftet seg med morfar (på besøk i Norge) i Oslo, og reiste med ham til Shanghai i 1928, og fikk tre barn med ham.

Da sønnen Bjørn hadde fått en alvorlig øyensykdom, (som de ville behandle i Norge), reiste hun tilbake til Oslo med to barn. Hun var da gravid med det tredje barnet, og dermed ble min mor født i Oslo i 1932. Mor var 5 år da morfar returnerte til Norge for endelig å bosette seg der.

Jeg selv er oppvokst med utallige kinesiske kister, utskårete bord, lamper og porselen fra mine besteforeldre i mitt barndomshjem i Oslo.

Først for et par år siden så jeg morfars bilder fra Kina "bevisst", og siden har jeg vært opptatt av deres historie som en viktig del av min egen historie.

De små sort-hvitt bildene i de mange kinesiske album lå lenge på loftet hos min onkel Bjørn, inntill min bror Espen scannet og bearbeidet bildene digitalt. Originalene var tildels blasse og oppskrapte, mens man etterpå kan se bildene klart.

Noen av bildene er viktige historiske tidsdokumenter. De berører én sterkt gjennom sin emosjonelle intensitet.

Når vi følger fotografens blikk gjennom kameranlinsen, blir vi vitner til skjebnen til mennesker - for oss i en fremmed del av verden og i en annen tid, - etterpå opplever vi hva en krig betyr for dem som blir truffet av den.

De første bildene dokumenterer reisen til Kina og møtet med den nye og fremmede kulturen, vi opplever at perspektivet til morfar er kanskje heller en „turists utsnitt", som om han ser det hele utenifra. Etterhvert kan vi oppleve at fotografens perspektiv forandrer seg og blir mer en del av den nye verden han har blitt en del av. Bildene forandrer seg fra å være avbilder av det eksotiske, til etterhvert å fange inn skjønnheten han opplever i den vakre naturen, - mennesker i deres gjøremål og portretter av mennesker som kikker tilbake på fotografen, like fascinert av ham, som han er av dem.

Bildene forandrer fullstendig karakter når morfar er med og opplever at Japan angriper og invaderer Shanghai i 1936.

Vi opplever med forferdelse gjennom bildene, hvordan byen bombes og ødelegges, - masser av mennesker drives på flukt, - deres liv har brutt sammen fra det ene øyeblikket til det andre. Vi ser soldater, sårete og døde. På bildene ser vi de flyktende, ikke bare som en anonym masse, men også som enkelte individer som vi kan føle oss inn i og oppleve - hvordan hver og en forsøker å redde med seg det de kan, av det som har vært livet deres hittill.

Og vi kan spørre oss selv, hvordan vel livet og skjebnen til den enkelte gikk videre etterpå.

Hvordan det gikk med morfar og hans venner vet vi mer om. De kunne heller ikke fortsette sitt liv slik de hadde levd inntill da. Ødeleggelser på leiligheter og forretninger, - skader og uro preger også deres liv. Noen av bildene viser de nesten absurde forsøk på å distansere seg fra kaoset og lidelsene rundt seg, og lengselen etter å vende tilbake til livet slik det var - men som ikke kunne fortsette slik lenger.

Min morfar returnerte til Norge for alltid julen 1937 med den transsibirske jernbanen over Stockholm til Oslo.